

ТРОЛІНГ В ІНТЕРНЕТІ ЯК ВИД КОНФЛІКТНОГО СПІЛКУВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ ВЕБДИСКУРСІ

Світлана Форманова

доктор філологічних наук,
професор кафедри іноземних мов
Одеської державної академії будівництва й архітектури
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-9434-1903
e-mail: svetlanaformanova@gmail.com

Тетяна Боса

старший викладач кафедри іноземних мов
Одеської державної академії будівництва й архітектури
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-0806-6528
e-mail: tatabosaya2007@gmail.com

Анотація. У статті досліджується тролінг як окрема форма конфліктного спілкування в межах українськомовного вебдискурсу. З огляду на активізацію цифрової комунікації в українськомовному сегменті Інтернету зростає актуальність вивчення деструктивних форм взаємодії, зокрема тролінгу, що становить навмисну провокацію користувачів з метою виклику емоційної реакції, порушення ходу дискусії або нав'язування деструктивного комунікативного сценарію.

У статті проаналізовано лінгвальні та прагматичні особливості тролінгових повідомлень, визначено їхні жанрово-стилістичні характеристики, структурні та функціональні ознаки. Звертається увага на типові мовні маркери тролінгу: використання іронії, сарказму, оцінної лексики, риторичних питань, граматичних трансформацій, а також маніпулятивних стратегій. Окремо розглянуто особливості тролінгу в коментарях до контенту, де така форма конфліктного спілкування часто виконує не лише провокаційну, а й ідеологічну чи сатиричну функцію. Виокремлюються типи тролів за намірами та комунікативними ролями: деструктивний, жартівливий, ідеологічний тощо. Дослідження засвідчує, що тролінг в українському вебдискурсі є складним комунікативним явищем, який поєднує мовну гру, емоційний вплив і конфліктну взаємодію, потребуючи чіткого розмежування між вільним висловленням думок і мовною агресією.

Ключові слова: тролінг, конфліктне спілкування, українськомовний вебдискурс, мовна агресія, інтернет-комунікація, стилістика, іронія, провокація.

TROLLING ON THE INTERNET AS A FORM OF CONFLICT COMMUNICATION IN THE UKRAINIAN-LANGUAGE WEB DISCOURSE

Svetlana Formanova

Doctor of Philology,
Professor at the Department of Foreign Languages
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture
Didrichson Str., 4, Odessa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9434-1903
e-mail: svetlanaformanova@gmail.com

Tatyana Bosa

Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture
Didrichson Str., 4, Odessa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0806-6528
e-mail: tatabosaya2007@gmail.com

Abstract. The article examines trolling as a separate form of conflict communication within the Ukrainian-language web discourse. Given the intensification of digital communication in the Ukrainian-language segment of the Internet, it is becoming increasingly important to study destructive forms of interaction, in particular trolling, which is a deliberate provocation of users in order to evoke an emotional reaction, disrupt the course of a discussion or impose a destructive communication scenario.

The article analyses the linguistic and pragmatic features of trolling messages, identifies their genre and stylistic characteristics, structural and functional features. Attention is drawn to the typical linguistic markers of trolling: the use of irony, sarcasm, evaluative vocabulary, rhetorical questions, grammatical transformations, and manipulative strategies. The article also examines the peculiarities of trolling in comments to content, where this form of conflict communication often performs not only a provocative but also an ideological or satirical function. The authors distinguish types of trolls by intentions and communicative roles: destructive, humorous, ideological, etc. The study shows that trolling in Ukrainian web discourse is a complex communicative phenomenon that combines language play, emotional influence and conflict interaction, requiring a clear distinction between free expression and linguistic aggression.

Key words: trolling, conflict communication, Ukrainian-language web discourse, linguistic aggression, Internet communication, stylistics, irony, provocation.

Постановка проблеми. З виникненням такого явища, як Інтернет, ні для кого вже не секрет, що він виявляє не лише технічні функції швидкої передачі даних, але також і середовищеві, комунікативні – для віртуальної взаємодії індивідів. На особливу увагу заслуговує соціально-лінгвістичний феномен тролінгу як типу мовної комунікативної поведінки, спрямованої на свідому провокацію конфлікту в процесі віртуального спілкування.

Актуальність вибраної проблеми визначається необхідністю подальшої розробки питань, пов'язаних із процесом віртуалізації спілкування, потребою дослідження антиетикетних форм спілкування у мережі Інтернет. **Метою** дослідження є аналіз тролінгу як однієї з форм конфліктного спілкування в українськомовному вебдискурсі, виявлення його функцій і засобів мовної реалізації, що створюють негативно емоційно-експресивну

комунікативну атмосферу в інтернет-середовищі. Мета роботи зумовила розв'язання таких **завдань**:

- охарактеризувати тролінг як мовно-дискурсивне явище в межах конфліктного спілкування;
- визначити комунікативно-прагматичні ознаки тролінгу в українськомовному вебдискурсі;
- проаналізувати типи тролінгових висловлювань і стилістичні засоби, що сприяють створенню конфліктної комунікації;
- дослідити емоційно-експресивну напругу як важливу характеристику конфліктотенних повідомлень;
- виявити лінгвістичні та паралінгвістичні засоби вираження конфлікту та провокації у тролінгових текстах;
- узагальнити особливості тролінгу як інструменту деструктивної взаємодії у віртуальному українськомовному просторі.

Предметом нашої розвідки став конфліктогенний українськомовний вебдискурс, який є одним із засобів тролінгу і створює негативну емоційно-експресивну канву в інтернет-комунікації. **Об'єктом** дослідження стала інтернет-комунікація в українськомовному сегменті мережі, зокрема дискурсивні прояви конфліктного спілкування у соціальних мережах, на форумах, у коментарях і на платформах користувацького контенту. Під час аналізу цього явища матеріалом дослідження слугували антиетикетні форми спілкування, які використовуються в неввічливому українськомовному дискурсі.

Виклад основного матеріалу. Глобальні соціальні мережі об'єднують нині сотні мільйонів учасників незалежно від статі, віку, рівня освіти та національної приналежності. Багато хто з них допускає анонімну взаємодію користувачів, які реєструються «під ніком» – умовним позначенням, яке не ідентифікує їх із реальним суб'єктом віртуальної комунікації. Нині неввічливість в Інтернеті трапляється всюди, де є можливість залишати коментарі, – в записах блогів, на спортивних, гостьових чи політичних сайтах. Анонімний характер Інтернету, відсутність цензури розкріпачує людей, і вони говорять те, що вони дійсно думають. Негатив сердитого коментатора передається як інфекція іншим – рух по низхідній спіралі продовжується і їхній конфлікт захоплює все нових і нових учасників. Внаслідок цього виокремилось таке соціолінгвістичне явище, як «тролінг», що в науковому дискурсі співвідносять із поняттям «провокація». Користувачі Інтернету, будучи анонімними, послуговуються ненормативними формами комунікацій, розміщуючи провокаційні повідомлення з метою створення ситуації конфлікту. Явище тролінгу можна розглядати як агресивну форму спілкування та комунікативної взаємодії. Мета тролінгу – дати певні стимули для негативної реакції учасників віртуальних спільнот.

Н. І. Єльнікова описує *тролінг* як різновид девіантної комунікативної поведінки та виділяє його відмінні риси: *лексико-семантичні* (емоційно-поляризовану лексику (лаюча, зоометафорна тощо)), *графічні* (подовження букв, повтори) і *граматичні маркери* (наприклад, редуплікація букв, емоційна лексика, нестандартний порядок слів, фрагментовані конструкції). У статті «Тролінг як мовний

феномен» вчена наводить класифікацію тролінгу на «*товстий*» (відверта агресія) і «*тонкий*» (іронія, сарказм) типи [1, с. 17–18].

Л. Й. Гуменюк узагальнює основні комунікативні форми тролінгу, виділяючи такі як *флейм*, *флуд*, *холівор*, *хейтинг* – й описує комунікативні стратегії та мотиви появи тролінгу в мережі. Авторка зазначає, що *тролінг* виконує такі функції: провокативну, дискредитаційну, інформаційно-маніпулятивну, розважальну [2, с. 174].

Н. В. Кондратенко аналізує специфіку мовних засобів у політичному тролінгу, де домінують вербальні стратегії агресії та провокативні практики в офіційній та неофіційній комунікації. У статті «Політичний тролінг як засіб інформаційного впливу в мережевому дискурсі» виявлено, що в політичних тролінгових висловлюваннях уживаються *епітети*, *пестливі звороти*, *кліше*, насичені іронією, сарказмом, спрямовані на дискредитацію опонента [3, с. 87].

М. М. Федоров представив *тролінг* як різновид мережевої агресії, наголосивши на його деструктивному психологічному впливі та ролі у гібридних війнах, протидія якому – ігнорування, блокування або конструктивний діалог. Учений також підкреслює роль тролінгу у формуванні токсичності, зниженні онлайн-довірливості, створенні негативного психологічного фону [4, с. 23–24].

Н. Б. Капустіна аналізує *тролінг* як явище інтернет-комунікації, розглядаючи його як прояв девіантної поведінки в онлайн-спільнотах [5, с. 23–24].

Ю. А. Данько розглядає феномен *тролінгу* як форму комунікативної інтернет-взаємодії в політичному контексті, аналізуючи його як прояв соціальної агресії [6, с. 85–90].

Ці дослідження дають змогу глибше розуміти тролінг як феномен конфліктного спілкування в українськомовному вебдискурсі, охоплюючи його лінгвістичні, соціальні та психологічні аспекти.

У наукових працях, присвячених цій проблемі, співвідносять поняття «провокація» і «тролінг». Для того щоб їх розмежувати, звернімося до усталених дефініцій цих термінів. «Словник української мови: в 11 томах» визначає провокацію як «навмисні дії проти окремих осіб з метою штовхнути їх на згубні для них вчинки»: **Тролінг** – це провокація для досягнення певної мети. Однак мереже-

вий тролінг характеризується також і іншими особливостями, до яких, зокрема, належить помилкова самоідентифікація в умовах мережі з використанням можливостей зміни нікнейму, підтасовування інформації, вкидання наклепу, тоді як у провокації помилкова ідентифікація використовується значно рідше [7, с. 144].

Подібність тролінгу і провокації безсумнівна також і в елементі конфлікту, суть якого полягає в тому, щоб кинути виклик будь-кому. Тільки в провокації виклик найчастіше є відкритим, що можна порівняти з товстим тролінгом.

У віртуальному мовному середовищі для позначення комунікативної ролі суб'єкта спілкування, який використовує провокаційну мовну поведінку, вживають слово «троль», а процес спілкування, спрямований на конфліктогенний діалог, отримав назву «тролінг». Нині можна з достатньою впевненістю стверджувати, що тролінг, який зародився в 90-х роках ХХ сторіччя в Інтернет-просторі, набув статусу значущого соціально-лінгвістичного феномену, який завдає деструктивного впливу як на індивідів – об'єктів впливу, так і на атмосферу комунікативної взаємодії віртуального співтовариства загалом. Глобальна віртуалізація сучасних засобів комунікації призводить до того, що Інтернет стає найбільш привабливим ресурсом для маніпуляції великими спільнотами. Тролінг у цій стратегемі розглядається як пусковий механізм жорсткої провокації, спрямованої на створення ситуації сварки, скандалу тощо.

Одним з найпопулярніших прийомів тролінгу є так зване «вкидання» – повідомлення провокативного змісту в будь-якому віртуальному співтоваристві, мета якого – влаштувати холівор між його учасниками, притому, що сам троль у ньому подальшу участь не бере. Прикладом вкидання є повідомлення, розміщене в одній з найпопулярніших українських соціальних мереж, у пабліку «Шукаю тебе | Львів». З фейкової сторінки троль опублікував такий пост: *«привіт, мені 13 я любила дуже хлопця але він мене іспользуваф і кароче я через любов йому дала а патом я завагітніла і тепер у мене 4 місяці пузіко той мудак мене бросів він сам з грузії кажу батькам що просто багато їм і поправила але шо робити далі може аборт не знаю парадьте*

чось будьласко» (6). Слід зазначити, що у повідомленні було зачеплено кілька провокативних тем, що викликають негативні емоції у нашому суспільстві, як-от:

– тема раннього статевого життя у підлітків *«мені 13 <...> я через любов йому дала»;*

– тема безграмотності молодого покоління, яку троль виражає навмисним порушенням правил правопису (*«іспользуваф», «парадьте», «будьласко»*);

– тема статевої стосунків українських дівчат з представниками неслов'янських народностей (*«той мудак мене бросів він сам з грузії»*);

– тема людської безвідповідальності та тікання від проблем (*«кажу батькам що просто багато їм і поправила»*);

– тема переривання вагітності, яка загострюється тим чинником, що гіпотетична дівчина вагітна вже довгий час (*«тепер у мене 4 місяці пузіко», «шо робити далі може аборт не знаю»*).

Таким чином, троль у своєму повідомленні порушив кілька морально-етичних тем, за допомогою мовних засобів створив негативний образ малолітньої дівчини, яка має статевої стосунки з негідним і безвідповідальним чоловіком, і взагалі є безграмотною та безвідповідальною людиною. Подібна особистість викликає осуд у реальному житті, тому було цілком передбачуваним, що у віртуальному просторі реакція буде аналогічною. І вже за короткий час під повідомленням почали з'являтися коментарі образливого змісту. Більшість коментаторів виражали осуд та зневагу, активно використовуючи у своїх повідомленнях інвективну лексику, яка в такому випадку була виразником крайнього ступеня обурення ситуацією, що склалася: *«Їбанутися не встати», «Якщо б ходила в школу, а не лягала під хачів, все би було добре!», «Лексикон краще вивчи, а потім дітей роби!», «Мда.. Мозгами тре думати коли їбалася...», «ну це ж піздец просто, думати треба було раніше, твій поїзд вже давно пішов»* (6). Певна частина користувачів співчували та намагалися дати поради, як діяти далі: *«Признайся мамі», «Розкажи все мамі. Поясни всю ситуацію. Але не роби аборт», «думай перш ніж щось робиш. більше нічого неможу сказати(((», «Аборт вже пізно робити. Просто скажи батькам як є», «Скажи батькам...треба було раніше думати намутила фігню тепер відпо-*

відай за свої вчинки...» (6). А деякі підписники зразу винесли вердикт, що вищенаписане повідомлення є звичайною провокацією та вигадкою: «Без паніки! Розходимося, нас наєбали», «це стьоб, узбагойтесь», «сука нее бомбить вона вас іскренно тролить ви навіть не бачите...», «РАЗВООООД»)) Автор, ти явно перестаравсь із неграмотністю) не ведіться на цей бред)), «Мені жаль людей, які на це повелися...» (6). Але, незважаючи на чималу кількість повідомлень викривального характеру (багато з яких були опубліковані у першій двадцятці), історія набрала понад 200 коментарів, у яких віртуальні користувачі лаялися, звинувачували та ображали топікстартера. З цього можна зробити висновок, що комунікативні дії тролля спрямовані на негативну реакцію інтернет-користувачів, провокування їх на емоції, під впливом яких у читачів знижується здатність до критичного осмислення дійсності. З огляду на велику кількість коментарів до початкового посту, обурення, яке він викликав серед дописувачів спільноти, можна вважати тролінг-акт успішним, оскільки він досяг своєї комунікативної мети, а саме зміг спровокувати ситуацію конфлікту в обговорюваній темі.

Розглянемо наступний приклад (коментарі під новинами про обстріли або фронт):

«Так їм і треба... Нарешті... При СРСР було краще» [9, с. 49–50].

Простежуємо політичний, провокаційний, деструктивний тип тролінгу, метою якого є провокування емоційної реакції, спонукання до конфлікту, розпалювання ворожнечі. Форма тролінгу: коротке провокативне висловлювання під новинами, пов'язаними з ракетними ударами або втратами.

У ньому наявні такі лінгвістичні засоби, як: *перифрастична побудова* («Так їм і треба...») – імпліцитне схвалення насильства; *еліпсис* («Нарешті...») – навмисне залишення змісту відкритим, що провокує додумування; *імпліцитна ностальгія за СРСР* – приховане ідеологічне навантаження й оцінна лексика – негативно заряджена (саркастичне схвалення біди).

Прагматична функція пропаноованого тролінгу – демонстративне ідеологічне протиставлення, поляризація аудиторії, навмисне порушення етичних норм. Використано прийом проросійської тролінгової риторики у гібридних війнах.

Розглянемо ще один приклад із соціальних мереж: Тролінг зі зміщенням фокусу (стратегія захоплення дискусії). Користувач (умовно) comment_dingo876 пише: > «ОМАЙГАД!», «Пффф!», «ОгоОООО, ТИ ще й це не знаєш?? А я думав тут розумні сидять...» (10). У цьому прикладі наявний непрямий тролінг, який зриває логіку обговорення; його метою є виведення дискусії з-під контролю, перенесення її у хаотичну площину. Такі особливості, як *Caps Lock*, створюють візуальний крик, психологічний тиск; *емоційні вигуки* («ОМАЙГАД!», «Пффф!») – зниження раціональності комунікації.

Функція наведеного прикладу – це створення ефекту хаосу, дестабілізація логічного ланцюга комунікації, вплив на учасників діалогу через зниження серйозності теми. Яскраво виражене графемофонетичне навантаження, де зміна візуального вигляду тексту підсилює конфліктогенні наміри.

Наступний фактичний матеріал агресивного особистісного тролінгу у ситуації обговорення суспільно важливих тем (вакцинація, ЛГБТ, війна): > «Просто я бачила... образи, перехід на особистості..., «Ти просто тупий!», «Це повна маячня», «Твоя логіка як у мавпи», «А ти спочатку мозок увімкни, а потім пиши. В школі хоч учився?» (11).

Тут простежуємо глузливі, провокативні, нападальні реакції, образливі коментарі на Reddit (Reddit.ua) – «...перехід на особистості... образи...». Метою цього тролінгу є спроба образити, спровокувати емоційний сплеск, викликати конфлікт.

У наведеному прикладі наявні *деструктивна функція спілкування, підриг репутації опонента, образи* («Ти просто тупий!», «Це повна маячня»), *агресивні епітети, порівняння, приниження* («Твоя логіка як у мавпи») та *персональні атаки замість критики ідей*.

Наступний приклад віднесемо до організованого ботського тролінгу (ситуація: масове поширення провокаційних тез): > Десятки нових акаунтів публікують однотипні фрази: «Україна сама винна, це все НАТО...», «ЗСУ здаються», «влада не контролює», «Краще було без ЄС, ніж зараз...» (12).

Тут простежуємо такий тип тролінгу, як організований, бот-мережевий, масовий. Його мета – у системній дестабілізації, створенні ілюзії суспільної думки, в тому, щоб посіяти паніку чи недовіру за допомогою стереотипних фраз, які скопійовані з шаблонів.

У цьому прикладі наявна типова технологія гібридної інформаційної війни, де тролінг виконує маніпулятивно-психологічну роль і відсутня будь-яка відповідь на заперечення.

Розглянемо такий приклад (Ситуація: обговорення блокувань або правил на форумах): > «Модери тупі, йобнуті... клоуни в шапці! Лише кнопки тиснуть!», «собаки модерації» (13).

У поданому фрагменті простежуємо агресивний тролінг за допомогою *атаки на модераторів* («Модери там йобнуті... назвав клоунами...»), навмисне приниження адміністраторів онлайн-спільнот. Мета такого повідомлення полягає у підриві авторитету, виклику реакції суспільства та провокуванні на видалення/бан. Усе це використовується за допомогою *ненормативної лексики* – сленгу, матюків, що формує емоційну напругу; *зоометафор*, *принизливих номінацій* («клоуни», «собаки модерації»). Це – явна ознака тролінгової комунікації, спрямованої на конфліктогенез.

Висновки та перспективи подальших розробок. Підбиваючи підсумок, слід сказати про те, що явище тролінгу можна розглядати в більшості випадків саме як агресивну форму соціальної комунікативної взаємодії. Мета тролінгу – дати певні стимули для того, щоб викликати негативні реакції учасників форумів та будь-яких інших віртуальних спільнот. Очевидна і мета самого троля – отримання деякої форми задоволення від того, що саме він у цей момент стає епіцентром, навколо

якого розгортаються дискусії та протистояння. Якщо спостерігати за останніми сценаріями «комп'ютерних» або «фейсбуківих» революцій, то можна передбачити, що тролінг може перетворитися на затребувану спеціалізацію представників низки професій, які передбачають спілкування із людьми.

Усі наведені приклади підтверджують багатокомпонентність тролінгу, його вербальну, графічну й прагматичну природу; виявлено основні його типи (*політичний; особистісний; стратегічно-відволікаючий; організований масовий і персональний адміністративний*).

Нами також проаналізовано ключові лінгвістичні засоби (*емоційно-поляризована лексика, сарказм, іронія, капслок, нестандартний синтаксис, редуплікація графем, зоометафори*) і прагматичні функції (*провокація, емоційне втягнення, зниження рівня дискурсивної культури, інформаційна дестабілізація*).

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у комплексному вивченні жанрово-стильових особливостей конфліктогенних онлайн-комунікативних практик; поглибленому аналізі інтенцій тролінгу; порівняльному аналізі тролінгу в різних мовах і культурах; моделюванні та типологізації тролінгових дискурсів; вивченні ролі модерації, цифрового етикету та цифрової етики в протидії конфліктогенному тролінговому дискурсу тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єльнікова Н. І. Тролінг як мовний феномен. *Журнал сучасної лінгвістики*. 2021. № 2(34). С. 16–20.
2. Гуменюк Л. Й. Типологія тролінгових стратегій у веб-дискурсі. *Філологічний вісник*. 2014. № 3. С. 172–180.
3. Кондратенко Н. В. Політичний тролінг як засіб інформаційного впливу в мережевому дискурсі. *Українська мова і комунікація*. 2017. С. 86–88.
4. Федоров М. М. Інтернет-тролінг у гібридній війні: соціолінгвістичний аспект. *Соціолінгвістика в Україні*. 2024. № 1. С. 22–25.
5. Капустіна Н. Б. «Тролінг» у системі інтернет-комунікації: аналіз явища. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 19–20 трав. 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Юридика, 2023. Т. 1. С. 22–25.
6. Данько Ю. А. Феномен «тролінгу» як форма комунікативної інтернет-взаємодії: політичний контекст. *Вісник Нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія : Філософія. Харків, 2015. № 2 (25). С. 83–94.
7. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т.8. 927 с.
8. «Шукаю тебе | Львів» : Facebook 2019. URL: <https://www.facebook.com> (дата звернення: 21.06.2025).
9. Анищенко О. О. Дискурс ненависті в українських ЗМІ: сучасний стан та виклики. *Медіаосвіта в інформаційному суспільстві*. 2023. № 4. С. 48–52.

10. Дуб О. Тролінг як загроза для журналістів. *Інститут масової інформації*. 2023. URL: <https://imi.org.ua/news/troling-yak-zagroza-dlya-zhurnalistiv-i52678> (дата звернення: 21.06.2025).
11. Коментарі користувачів щодо тролінгу у соцмережах. 2024. URL: <https://www.reddit.com/r/ukraine/comments/185gnxq/> (дата звернення: 21.06.2025).
12. Мережевий тролінг як інструмент інформаційної війни. *Історична правда*. URL: <https://www.istpravda.com.ua> (дата звернення: 21.06.2025).
13. Фабрики тролів: як працюють ботоферми у Facebook. *Texty.org.ua*. (n.d.). URL: <https://texty.org.ua> (дата звернення: 21.06.2025).

REFERENCES

1. Yelnikova, N. I. (2021). Trolinh yak movnyi fenomen [Trolling as a linguistic phenomenon]. *Zhurnal suchasnoi linhvistyky*, (2)34, 16–20.
2. Humeniuk, L. Y. (2014). Typolohiia troliinhovykh stratehii u veb-dyskursi [Typology of trolling strategies in web discourse]. *Filolohichniy visnyk*, (3), 172–180.
3. Kondratenko, N. V. (2017). Politychnyi trolinh yak zasib informatsiinoho vplyvu v merezhevomu dyskursi [Political trolling as a means of informational influence in online discourse]. *Ukrainska mova i komunikatsiia*, 86–88.
4. Fedorov, M. M. (2024). Internet-trolinh u hibrydnii viini: sotsiolinhvistychnyi aspekt [Internet trolling in hybrid war: A sociolinguistic aspect]. *Sotsiolinhvistyka v Ukraini*, (1), 22–25.
5. Kapustina, N. B. (2023). “Trolinh” u systemi internet-komunikatsii: analiz yavyshecha [“Trolling” in the system of internet communication: Phenomenon analysis]. In S. V. Kivalov (Ed.), *Yevropeyski oriientyry rozvytku Ukrainy v umovakh viiny ta hlobalnykh vyklykiv XXI stolittia: synerhiia naukovykh, osvitynykh ta tekhnolohichnykh rishen: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Odesa, 19–20 trav. 2023 r.)* (Vol. 1, pp. 22–25). Odesa: Yuridyka.
6. Danko, Y. A. (2015). Fenomen “trolinhu” yak forma komunikativnoi internet-vzaiemodii: politychnyi kontekst [The phenomenon of “trolling” as a form of communicative online interaction: Political context]. *Visnyk Nats. un-tu “Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudoho”*. *Seriia: Filosofiia*, (2)25, 83–94.
7. Bilodid, I. K. (Ed.). (1970–1980). *Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t.* [Dictionary of the Ukrainian language: In 11 volumes]. Kyiv: Naukova dumka. 927 p.
8. Facebook. (2019). Shukaiu tebe | Lviv [Looking for you | Lviv] [Facebook page]. Retrieved from: <https://www.facebook.com>. (June 21, 2025)
9. Anishchenko, O. O. (2023). Dyskurs nenavysti v ukrainskykh ZMI: suchasnyi stan ta vyklyky [Hate speech discourse in Ukrainian mass media: Current state and challenges]. *Mediaosvita v informatsiinomu suspilstvi*, (4), 48–52.
10. Dub, O. (2023). Trolinh yak zahroza dlia zhurnalistiv [Trolling as a threat to journalists]. *Instytut masovoi informatsii*. Retrieved from: <https://imi.org.ua/news/troling-yak-zagroza-dlya-zhurnalistiv-i52678>. (June 21, 2025)
11. Reddit. (2024). Komentari koristuvachiv shchodo trolinhu v sotsmerezakh [User comments about trolling on social media]. Retrieved from: <https://www.reddit.com/r/ukraine/comments/185gnxq/>. (June 21, 2025)
12. Istorychna pravda. (n.d.). Merezhevyi trolinh yak instrument informatsiinoi viiny [Online trolling as an instrument of information warfare]. Retrieved from: <https://www.istpravda.com.ua>. (June 21, 2025)
13. Fabryky troliiv: yak pratsiuiut botofermy u Facebook [Troll factories: How bot farms work on Facebook]. *Texty.org.ua*. (n.d.). Retrieved from: <https://texty.org.ua>. (June 21, 2025)

Дата надходження статті: 23.06.2025

Дата прийняття статті: 30.06.2025

Опубліковано: 30.09.2025